

Prolog

Procházet příběhem Báry Janákové znamená – kromě téměř trvalé husí kůže čtenářů – mimo jiné též ztrátu iluzí. To pokud jsme až dosud žili v domnění, že rodina navzdory všemu nakonec přece jen bývá přístavem bezpečí a že rodiče vždycky chtějí pro své děti dobré. Bára přináší nejautentičtější možné svědectví, že existují děti (a je jich mnohem víc, než si umíme představit), které se rodí, resp. bývají už počaty v pozemském pekle.

Na obhajobu takových rodičů je nutno říct, že tak obvykle nečiní ze zlé vůle, nýbrž proto, že předávají dál, co sami dostali: neschopnost vnímat potřeby potomka, protože sami v dětství neměli možnost naučit se vnímat potřeby vlastní. Čím hlubší je tahle neschopnost, tím palčivější a zoufalejší bývá bolest z ní pramenící a s ní i touha uniknout z reality, která je horší než nejhorší noční můra.

Úniková cesta bohužel nebývá o nic příznivější než ona realita, protože zpravidla vede územím dalšího popírání, násilí a především také pádů do rozmanitých podob těch nejhorších závislostí, před nimiž dotyčné povětšinou nezastaví nic. Jak uvádí jeden z nejrespektovanějších světových odborníků na lidské trauma Dr. Gabor Maté v knize *V království hladových duchů* (nedávno vyšla v češtině v nakladatelství PeopleComm), nezastaví je ani ztráta vztahů, ani ztráta zdraví, ani ztráta pozemských statků, ani pád na samé dno společnosti, ba ani přízrak smrti. Jak silná musí tahle vnitřní bolest být, pokud je potřeba z ní uniknout tak neúprosná a zničující?

Podle statistik, resp. odborných odhadů, uváděných např. Nadací Naše dítě, v České republice na následky týrání, zneužívání a špatného zacházení umírá asi padesát dětí ročně a vlastními rodiči je hrubě ubližováno desetitisícům dalších. V naprosté většině případů se tyto tragické příběhy odehrávají skrytě a trvají po celé dětství dotyčných dětí. Proč? Protože okolí bývá ze strachu či lhostejnosti slepé a malý člověk sám není schopen dovolat se pomoci. Pomoc navíc často ani nehledá, neboť je z hlediska svého uspořádání (což víme tím jistěji, čím větší jsou dnes znalosti o vývoji dětského mozku a o principech utváření citové vazby) nastaven tak, že své rodiče bezpodmínečně přijímá a vroucně miluje navzdory všemu utrpení, jež mu způsobují. Dítě netuší, že ti, kdo mu měli být laskavými ochránci a moudrými průvodci na cestě k dospělosti, mohou být těmi nejhorším mučitelí a trýzniteli. Málokdy úmyslně, často podle zákonitostí mezigeneračního přenosu.

Primárně se totiž naše schopnost vztahu a empatie vůči sobě i druhým formuje podle podoby péče, jaké se nám dostává zhruba do konce třetího roku věku, kdy se do našeho nezralého mozku doslova obtiskuje kvalita prostředí, v němž vyrůstáme. K vývoji a možným změnám dochází i později prostřednictvím dalších intenzivních vztahových situací, zejména v párovém soužití nebo když se sami staneme rodiči; avšak onen prvotní obtisk z našeho dětství je nesmírně silný a má tendenci nás doživotně vybavit něčím, čemu říkáme nevědomá strategie přežití. Ta vzniká tehdy, když jako totálně závislé bytosti potřebujeme žít – nebo přežít – s vlastními rodiči.

Dítě je na rodičích bezmezně závislé, a jsou-li okolnosti rodinného života nepříznivé, malý tvor se nevědomě dobro-

volně vzdává vlastních potřeb a nabízí se rodičům k dispozici jako záchranář, jako hromosvod, jako obětní beránek. Všechny síly takové dítě věnuje na přežití, takže tragicky neproměněny zůstávají jeho hřivny, původně určené pro jeho seberozvoj a sebelásku, vytvářející základ pro budoucí harmonické vztahy s druhými lidmi a pro radost, smysl a uplatnění jedinečnosti, s níž každá jedna lidská bytost přichází na svět.

Příběh Barbory Janákové patří k mimořádným a výjimečným v tom smyslu, že tato dívka z bludiště danajských darů nefunkčního (protože těžce zraněného) lidství svých vlastních rodičů nakonec přese všechny nebezpečné peripetie našla cestu ven. Jednak díky nezištné pomoci a nekonečné lásce své adoptivní mámy, ale ještě před tím díky vlastní schopnosti proměňovat dary své vnímavosti v navazování kontaktu se sebou samou, který jí uváděl do vize možné lepší vlastní budoucnosti. Bára nám s úžasnou pozorovací schopností dává nahlédnout do zázraku vlastního znovuzrození, ať už skrze spontánní postupné nazírání na patologie ve svém rodinném prostředí, nebo skrze sebezáchovné rozštěpení vlastní osobnosti na části, které bojovaly o holé přežití, a části, které snily o lepším životě a už ho tu a tam i zkoušely žít – např. vždy při setkáních s laskavými lidmi, kterým osud týraného dítěte nebyl lhostejný a kteří uměli nabídnout svůj zájem, svou pomoc, svou důvěru. Sama Bára vnitřně rostla, když svou citlivost přirozeně probouzela péčí o vlastní postiženou sestru. Nebo když dokázala utéct do přírody, jež od věků týrané duše nezištně a automaticky občerstvuje svým neměnným řádem a harmonií. Neméně důležité byly i vize, jež dívka měla v záblescích snů o vlastní budoucnosti, kterou toužila odlišit od odstrašujících příkladů beznadějně přítomnosti životů

svých rodičů. A konečně Báře pomohly i zázraky synchronicit, které ji nenechaly padnout do propastí zmaru, ač od pádu do nich ji často dělil jen malý krůček.

Tato kniha je určena všem, kteří nepochybují o nezměrném významu rodičovství či jen zájmu starších o osud mladších generací, a všem, kdo jsou fascinováni pátráním po tajemstvích lidské duše, která se – navzdory své křehkosti – někdy dokáže spojit s posledním kouskem nezraněného v sobě a se svým příběhem.

Eva Labusová
www.evalabusova.cz